15/03/2019

Το θεμέλιο της κακουργίας

/ Ορθόδοξες Προβολές

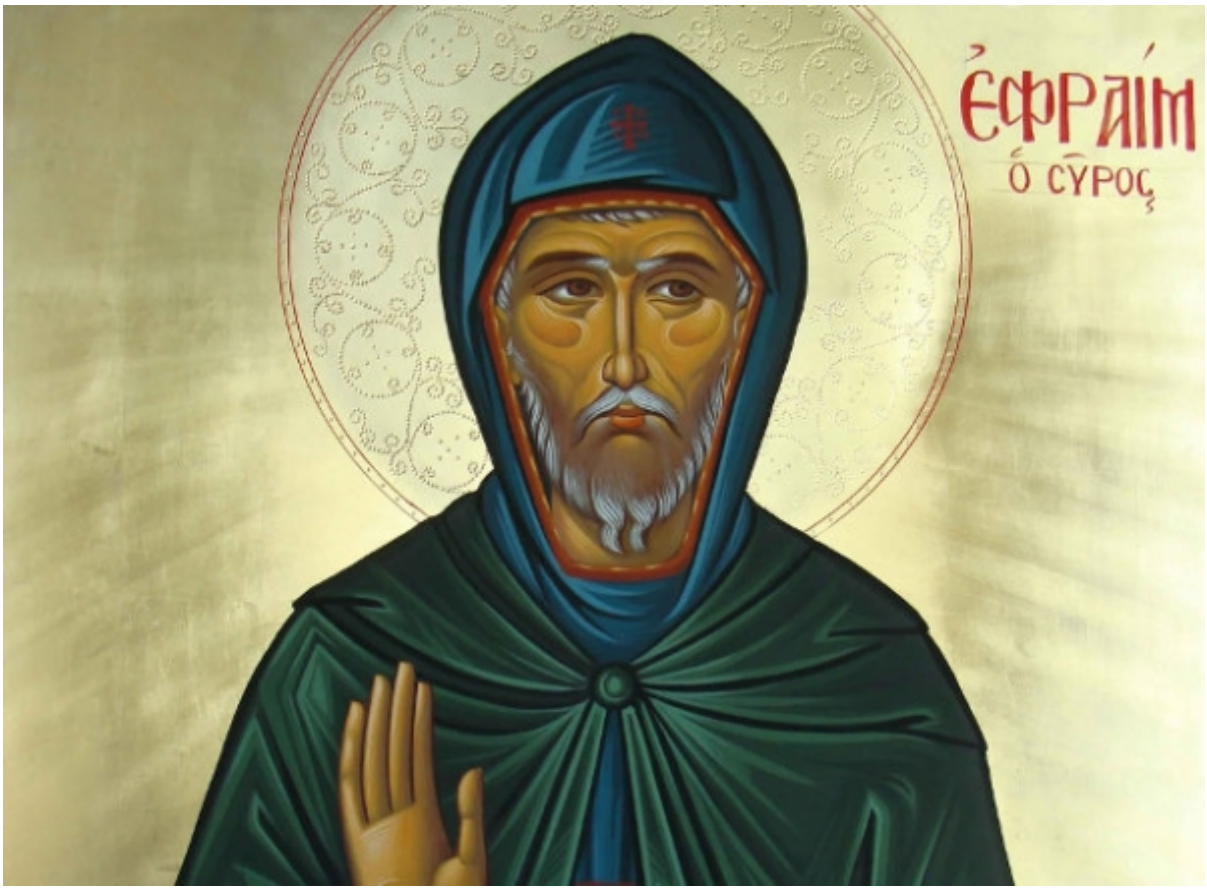

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

Η περίοδος της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής στην οποία εισήλθαμε και πάλι φέτος με τη χάρη και τη φιλανθρωπία του Θεού, δεν είναι μόνο περίοδος νηστείας και μάλιστα αποχής από ορισμένες τροφές, αλλά κυρίως νηστεία των παθών, προκειμένου αυτά να μεταβληθούν με την παρουσία των ακτίστων ενεργειών του Θεού σε αρετές και να γίνουν ωφέλιμα για τον εαυτό μας και για τον πλησίον. Γι' αυτό ο Μέγας Βασίλειος χαρακτηρίζει την νηστεία ως εγκράτεια γλώσσης, θυμού αποχή, επιθυμιών χωρισμό, ένδεια καταλαλιάς, ψεύδους και επιορκίας**1**.

Είναι ακόμη περίοδος στην οποία όλοι πρέπει να ασχοληθούμε με τον εαυτό μας και να βιώσουμε την ξεχασμένη αρετή της αυτογνωσίας. Αν την γνωρίσουμε, τότε πραγματικά θα οδηγηθούμε στη μετάνοια και στη θέα του Θεού. Ο Άγιος Ισαάκ ο Σύρος είναι χαρακτηριστικός στο σημείο αυτό : «*Όποιος αισθάνθηκε τις αμαρτίες του είναι ανώτερος από εκείνον που εγείρει νεκρούς με την προσευχή του μέσα στην κοινωνία των πολλών. Όποιος στενάζει μια ώρα για την ψυχή του, είναι*

ανώτερος από εκείνον που ωφελεί όλον τον κόσμο με την εμφάνισή του. Όποιος αξιώθηκε να δει τον εαυτό του, αυτός είναι ανώτερος από τους αγγέλους»**2**. Η αυτογνωσία ακόμη θα μας απαλλάξει από το πονηρό πνεύμα που γεννά στην ψυχή μας καταστάσεις αμαρτωλές και νοσηρές όπως την αργία, την περιέργεια, την φιλαρχία και την αργολογία, για τις οποίες γίνεται ιδιαίτερος λόγος την περίοδο αυτή με την αναφορά τους στην γνωστή ευχή του Αγίου Εφραίμ του Σύρου.

Τι είναι η αργία;

Πρώτον. Αργία είναι η ραθυμία και η απραξία. «*Εκείνος που μένει αργός και τεμπελιάζει, αφήνει τίποτα σαχλό που να μην το πει; Τίποτα άσχημο που να μην το ακούει;*»**3** θα ρωτήσει ο Μέγας Βασίλειος και θα συμπληρώσει : «*Η απραξία χωρίς φόβο Θεού είναι δάσκαλος πονηρίας και κακίας σ' εκείνους που περνούν άσκοπα τον καιρό τους. Η αργία είναι το θεμέλιο της κακουργίας*»**4**. Έτσι, όταν ο άνθρωπος δεν ασχολείται με κάποιο δημιουργικό έργο, όντας άπρακτος και αδρανής, αρχίζει να σκέπτεται και να εργάζεται το κακό και την αμαρτία, επιβουλεύεται τους αδελφούς του, συκοφαντεί και διαβάλλει, και όπως μας υπομνηματίζει ο σοφός Σολομώντας : «*εν επιθυμίαις εστί πας άεργος*»**5**.

Δεύτερον. Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος χαρακτηρίζει την αργία ως το μεγαλύτερο κακό. «*Δεν υπάρχει κανένα κακό χειρότερο από την οκνηρία, κανένα μεγαλύτερο από την αργία*»**6**. Είναι η πηγή όλων των κακών**7**, αφού αυτή διδάσκει όλες τις κακίες «*και σε εκείνους που την αγαπούν γίνεται από την αρχή δάσκαλος της πονηρίας*»**8**. Και για να αποδείξει πόσο επικίνδυνη είναι η κατάσταση της αργίας, θα τονίσει χαρακτηριστικά : «*Γιατί δεν υπάρχει, πραγματικά, απολύτως τίποτε που να μην καταστρέφεται από την αργία. Γιατί και το νερό, εκείνο που είναι στάσιμο χαλάει, ενώ εκείνο που τρέχει και πάει παντού, διατηρεί την ιδιότητά του... Και την ακαλλιέργητη γη μπορεί να τη δει κανείς να μη βλασταίνει τίποτε το καλό, αλλά μόνο άγρια χόρτα και αγκάθια και τριβόλια και άκαρπα δένδρα, ενώ εκείνην που καλλιεργείται να είναι γεμάτη ήμερους καρπούς*»**9**.

Έτσι, η αργία οδηγεί τελικά στον πνευματικό θάνατο, δηλαδή τον χωρισμό της ψυχής από τον Θεό, γι' αυτό και δικαίως οι Πατέρες της Εκκλησίας, ως ανατόμοι της ψυχής και έμπειροι ιατροί, την κατατάσσουν στα θανάσιμα αμαρτήματα. Αυτή καταδικάζει τις πέντε μωρές και ανόητες παρθένες του ευαγγελικού αναγνώσματος, αφού χάνουν οριστικά τη Βασιλεία του Θεού και βρίσκονται έξω του Νυμφώνος**10**. Η αργία, τέλος, στην παραβολή των ταλάντων κάνει τον Χριστό να ομιλεί αυστηρά αλλά και δίκαια στον τρίτο δούλο της παραβολής και να τον αποκαλεί «*πονηρό και οκνηρό*», ενώ αντιθέτως επαινεί τους δύο άλλους δούλους για την εργατικότητα και την επιμέλεια που έδειξαν**11**.

Καιρός, λοιπόν, να γίνουμε πνευματικά δραστήριοι και επιμελείς στην τροφοδοσία της αθάνατης ψυχής μας.
Καιρός να σπεύσουμε στα Ιερά της Εκκλησίας Μυστήρια για να εξαγνιστούμε από τον ρύπο των αμαρτιών μας.
Καιρός να δείξουμε το πνεύμα της εργασίας στον συνάνθρωπο, στον αναξιοπαθή, στον ασθενή, σε κάθε αναγκεμένο.
Καιρός να ζήσουμε, μέσα στη λατρεία της Εκκλησίας, το πνεύμα της αγάπης, να διδαχθούμε το αγαθό, ώστε να φέρουμε καρπόν πολύν και ο καρπός αυτός να μείνει στον αιώνα.

1.Ιδιόμελο Αποστίχων Εσπερινού Καθαράς Δευτέρας
2.Άγιος Ισαάκ ο Σύρος, Λόγος ΛΔ’, περί μετανοιών και έτεροι λόγοι, Φιλοκαλία 8Β,119-121
3.Μέγας Βασίλειος, Ομιλία Η’ εις την Εξαήμερον, ΕΠΕ 4,337
4.Του ιδίου, Ομιλία Ζ’ εις την Εξαήμερον, ΕΠΕ 4,285
5.Παρ. 13,4
6.Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Ομιλία ΛΕ’, Εις τας Πράξεις, ΕΠΕ 16Α,353
7.Του ιδίου, Ομιλία ΙΣΤ’, Εφ. 4,31-32, ΕΠΕ 21,103
8.Του ιδίου, Ομιλία δεκάτη ενάτη, Εις την κυριακήν της επισωζομένης, ΕΠΕ 32,573
9.Του ιδίου, Ομιλία πρώτη εις το «ΑσπάσασθεΠρίσκιλλαν και Ακύλαν», ΕΠΕ 27,45-47
10.Μτθ. 25,1-13
11.Μτθ. 25,14-30